

Nr 40.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar, m. m.

I en den 1 november 1951 dagtecknad proposition, nr 229, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Svenska bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av tio miljoner kronor med rätt för kassan att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

förordning angående ändrad lydelse av § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar.

Härigenom förordnas, att § 2 förordningen den 3 augusti 1929 om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

¹ Senaste lydelse av § 2 se 1949:146

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

§ 2.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *minst trettiofem* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Såsom grundfond för kassan ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av *fyrtiofem* miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Enligt § 2 förordningen den 3 augusti 1929 (nr 256) om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar — sådan paragrafen lyder jämlikt förordningen den 22 april 1949, nr 146 — ställer staten genom fullmäktige i riksgäldskontoret till förfogande såsom grundfond för kassan svenska statens fyra och en halv procent obligationer, ouppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av minst 35 miljoner kronor. Grundfundsobligationerna fortfara att tillhöra staten, som dock ej äger att för annat ändamål förfoga över dem, så länge kassans samtliga förbindelser icke äro fullgjorda. I § 3 stadgas, att kassan för sin lånerörelse utfärdar räntebärande till innehavaren ställda obligationer, och att sammanlagda beloppet av kassans utelöpande obligationer icke må uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

I skrivelse den 10 september 1951 har *styrelsen för Svenska bostadskreditkassan* hemställt om ökning av kassans grundfond från 35 till 45 miljoner kronor. Styrelsen har erinrat om att grundfonden genom författningsändring år 1949 förhöjts från 30 till 35 miljoner kronor, varför kassans upplåningsrätt numera vore 350 miljoner kronor. Vid slutet av augusti månad 1951 hade kassan utelöpande obligationer till ett belopp av i runt tal 339,5 miljoner kronor; den utnyttjade upplåningsrätten utgjorde således allenast cirka 10,5 miljoner kronor. För att kassan skulle kunna möta låneanspråken, sedan den nu kvarstående lånerätten utnyttjats, vilket beräknades ske före utgången av år 1951, vore en ökning av grundfonden erforderlig.

Över framställningen ha yttranden avgivits av fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, bank- och fondinspektionen samt realkre-

ditutredningen. Beträffande innehållet i de avgivna yttrandena torde utskottet få hänvisa till propositionen.

Enligt propositionen har från Svenska bostadskreditkassan under hand inhämtats följande. I april 1951 hade kassans obligationsskuld uppgått till 327 miljoner kronor. Den genomsnittliga nettoutlåningen (= bruttoutlåningen minus amortering och förtidsinbetalning) hade under åren 1946—1950 per månad uppgått till 1,0, 2,2, 2,5, 2,0 respektive 1,5 miljoner kronor. För första kvartalet 1951 hade medeltalet utgjort 3,2 miljoner kronor. Kassans styrelse hade med ledning av anförda siffror ansett sig kunna antaga att en lånereserv av 23 miljoner kronor borde kunna räcka över årsskiftet 1951/52. Nettoutlåningen hade emellertid från och med andra kvartalet oväntat ökat högst avsevärt och hade under månaderna april—september 1951 utgjort 5,8, 4,1, 2,9, 5,7, 2,4 respektive 2,7 miljoner kronor. En väsentlig orsak till denna ökade nettoutlåning vore att nya låntagarekategorier tillkommit, som tidigare i varje fall icke i samma utsträckning anlitat bostadskreditinstitutionen för att täcka sina lånebehov. Bland dessa märktes främst s. k. allmännyttiga (hel- eller halvkommunala) och kooperativa (HSB, Riksbbyggen m. fl.) bostadsföretag. Till sådana lånesökande hade under 1951 beviljats sammanlagt ca 16,5 miljoner kronor, och ansökningar väntades inom allra närmaste tiden därutöver för åtminstone 2 miljoner kronor. Denna starkt ökade nettoutlåning hade givetvis föranlett en motsvarande ökning i obligationsförsäljningen. Vid slutet av oktober månad 1951 uppginge obligationsskulden till 349,2 miljoner kronor, varjämte beviljade men outtagna lån belöpte sig till 7 miljoner kronor.

Departementschefen har anförts:

Såsom tidigare angivits har Svenska bostadskreditkassans styrelse i april månad 1951 bedömt situationen så att den ansett sig ha anledning antaga att förefintlig lånereserv borde räcka över årsskiftet 1951/52. Nettoutlåningen ökade emellertid från och med nyssnämnda månad i en för styrelsen oväntad utsträckning, vilket medfört att obligationsskulden vid slutet av oktober månad 1951 uppgick till icke mindre än 349,2 miljoner kronor eller i det närmaste till maximalt tillåten storlek, d. v. s. 10 gånger grundfondens belopp. Med hänsyn till att bostadskreditkassan — därest ökning av kassans grundfond icke medgives — tills vidare torde sakna möjlighet att i sedvanlig omfattning utöva sin verksamhet anser jag, ehuru med stor tvekan, att man bör överväga att förelägga riksdagen framställningen redan vid innevarande höstsession.

Frågan om bostadskreditkassans fortsatta verksamhet är sedan 1949 föremål för utredning genom särskilda utredningsmän (realkreditutredningen). Som dåvarande chefen för finansdepartementet uttalade i samband med framläggande av förslag till den år 1949 verkställda ökningen av grundfonden bör kassan i avvaktan på resultatet av nyssnämnda utredning fullfölja den verksamhet, som kassan tidigare drivit. Den omständigheten, att

frågan om kassans framtida ställning alltså är svävande, bör sålunda icke i och för sig föranleda, att man avvisar tanken på en ökning av kassans grundfond.

Fullmäktige i riksgäldskontoret och bank- och fondinspektionen ha icke haft något att erinra mot en ökning av grundfonden med av kassans styrelse föreslagna 10 miljoner kronor. Fullmäktige i riksbanken och realkreditutredningen ha däremot icke ansett sig kunna tillstyrka större ökning än med 5 miljoner kronor, främst med den motiveringen att en dylik ökning borde vara tillräcklig för att möta kassans upplåningsbehov under tiden till dess realkreditutredningens uppdrag slutförts. Som kassan sedermera under hand upplyst har nettoutlåningen emellertid under de senaste månaderna ökat i avsevärt snabbare takt än tidigare. Ökningen under månaderna april—september 1951 uppgår sålunda till 23,6 miljoner kronor. Under förutsättning av samma belåningsintensitet som under nämnda period skulle den vidgning av upplåningsrätten, som möjliggöres genom en ökning av grundfonden med 5 miljoner kronor, vara tagen i anspråk efter föga mer än ett år. Med hänsyn till att denna ökning i nettoutlåningen delvis torde sammanhånga med byggnadskostnadernas stegring och då det icke synes önskvärt att frågan om storleken av grundfonden skall behöva prövas med alltför korta mellanrum, anser jag mig kunna tillstyrka, att kassans grundfond höjes med 10 miljoner kronor.

För genomförandet av den nu förordade höjningen av grundfonden bör ändring ske i § 2 förordningen om Svenska bostadskreditkassan och om bostadskreditföreningar. Förslag om sådan ändring torde böra framläggas för riksdagen. Samtidigt bör föreslås, att riksdagen skall besluta att staten skall — för ökning av bostadskreditkassans grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av tio miljoner kronor med rätt för kassan att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga sagda obligationer i anspråk.

Utskottet. Utskottet vill erinra om att innevarande års riksdag på hemställan av bankoutskottet bifallit Kungl. Maj:ts förslag om ökning av grundfonderna för Sveriges allmänna hypoteksbank och för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa från 75 till 85 miljoner kronor respektive från 200 till 225 miljoner kronor. I nu förevarande proposition föreslås en höjning av grundfonden för Svenska bostadskreditkassan från 35 till 45 miljoner kronor. Med hänsyn till vad departementschefen anfört om att bostadskreditkassan med bibehållande av nuvarande grundfond tills vidare torde sakna möjlighet att i sedvanlig omfattning utöva sin verksamhet och då behovet av ökad utlåning från kassan delvis sammanhänger med byggnadskostnadernas stegring anser sig utskottet böra tillstyrka en ökning av kassans

grundfond med det av departementschefen förordade beloppet, 10 miljoner kronor. Utskottet hemställer alltså,
att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition, nr 229.

Stockholm den 4 december 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, De Geer, Persson i Vinslöv och Boo; samt

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Persson i Norrby, Schmidt, Johanson i Kalmar och Hallberg.